

TEKNOLOGIYA FANINING MEHNAT DARSIDAN FARQI

Sh.Kenjaye

*Xorazm viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi
"Amaliy fanlar va maktabdan tashqari ta'lim metodikasi kafedrasi mudiri*

Annotatsiya: ushbu maqolada texnologiya fanining mehnat darsidan farqi, bolalarni dunyoqarashini rivojlantirish, yangi jihozlar, materiallarni qayta ishlashning zamonaviy texnologiyalari bilan tanishtirish, kasb-hunar olamiga kirib borishiga yordam berish, maktabda o'qib yurgan chog'idan ijodiy mehnatga kirishish, o'quvchilarning mustaqilligi va estetik madaniyatini rivojlantirish va boshqalar to'g'risida yozilgan.

Kalit so'zlar: plastilin, qog'oz, karton, mato, qarag'ay konuslari, karton qog'oz, sintetik matolar.

KIRISH

Mamlakatimizda ta'lim sohasida olib borilayotgan yangilanish, modernizatsiya jarayoni uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlari jumladan, oliy ta'limda ham zamon talablariga javob bera oladigan yetuk mutaxassislarni tayyorlash, ularda yangi bilim va ko'nikmalarini shakllantirishni, o'z ustida ishlash, zamonaviy texnologiya yutuqlaridan maqsadli foydalana olish mahoratini oshirishni taqozo etmoqda. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini hozirgi kun talablari asosida tayyorlashda "Texnologiya va uni o'qitish metodikasi" fani ham ustuvor vazifalarni bajarishda salmoqli o'rinni egallaydi. Mazkur fan orqali bo'lajak mutaxassis o'qituvchilar fanining asosiy ilmiy - nazariy va amaliy natijalariga asoslangan holda o'quvchilarga mehnatsevarlik, intizom, masuliyat, burch hissi, ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish malakasiga ega bo'ladilar. Darslikda texnologiya va uni o'qitish metodikasining umumiy asoslari, darslarda integratsion yondashuv, mashg'ulotlar jarayonida xorijiy ta'lim tizimida foydalanish, shuningdek qo'l mehnati, qog'oz va karton bilan ishlash, applikatsiya, tabiiy materiallar plastilin, gazlama bilan ishlash texnologiyalari to'g'risida amaliy - metodik bilimlar o'z ifodasini topgan. Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida axbarot texnologiyalari hamda ta'lim jarayonida innovatsiyalar va interfaol usullardan foydalanishning yo'l va usullari ko'rsatib berilgan. Texnologiya darslarini tashkil etishda o'qituvchining eng muhim vazifalarida biri o'qituvchilarni mustaqil bilim olishga tizimli o'rgatib borishdan iborat bo'lib, ularni ongli, maqsadli natijaga erishishga yo'naltirishdan iborat. Darslikda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quvchilarga mehnat qurollari to'g'risida bilim berish texnologik jarayon, texnika xavfsizligi, sanitariya va gigiena to'g'risidagi ma'lumotlar hamda mehnatni tizimli tashkil etish va o'quvchilarning mehnat madaniyati to'g'risida bilimlarga ega bo'lish metodikasi bugungi kun talablari asosida yoritib beriladi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Texnologiya" fanini o'qitishdan asosiy maqsad - o'quvchilarda texnik-texnologik hamda texnologik jarayon davomida bajariladigan operatsiyalar yuzasidan olgan bilim, ko'nikma va malakalarini mustaqil amaliy faoliyatida qo'llash, kasb-hunar tanlash, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida ijtimoiy munosabatlarga kirisha olish kompetensiyalarini shakllantirishdan iborat. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitiladigan "Texnologiya" fanining asosiy vazifalari:

- materiallar va ularning xossalari, xususiyatlari hamda texnik obyekt va texnologik jarayonlarga oid ma'lumotlarni o'rgatish;

- texnik obyekt hamda texnologik jarayonlarda maxsus va umummehnat operatsiyalarini bilish;

- texnologik jarayonlarni boshqarish, maxsus va umummehnat operatsiyalarini amaliyotda qo'llay olish;

- texnik va kreativ fikrlashni, intellektual qobiliyatlarini shakllantirish; - texnologik jarayon va tayyorlangan mahsulotlarni bajarish ketma-ketligi hamda mahsulot sifatini tahlil qila olish;

- buyumlarni tayyorlash bo'yicha mehnat jarayonlarini bajarishga oid xulosalar chiqarish hamda mehnat operatsiyalarini, mahsulot sifatini baholay olish;

- ongli ravishda kasb tanlashga tayyorlash ishlarini amalga oshirishda tayanch va "Texnologiya" faniga oid kompetensiyalarni shakllantirish hamda rivojlantirishdan iborat. Har bir dars xavfsizlik texnikasi qoidalari va sanitariya-gigiyena talablariga rioya qilgan holda tashkil etiladi. Shuningdek, o'quvchilarga "Texnologiya" fani yo'nalishlari bo'yicha kasb turlari haqida axborotlar beriladi. O'zbekiston Respublikasida ta'limning uzluksizligi, uzviyligi, o'quvchi shaxsi va qiziqishlari ustuvorligidan kelib chiqib, ularning yosh xususiyatlariga mos ravishda quyidagi tayanch kompetensiyalar shakllantiriladi:

- mamlakatimizning dunyo hamjamiyatida tutgan o'rni va tarixiy shakllanish davri haqida aytib bera olish, mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o'sish sur'atlarini bilish; kundalik faoliyatda turli formula, model, chizmalarni o'qiy olish va foydalana olish;

- o'quvchilarda umummehnat ko'nikma va malakalarini shakllantirish, ularning qiziqishlari, qobiliyatlari, kasbiy moyilliklariga ko'ra, kasb-hunar turlarini tanlashga asos bo'ladigan xislatlarini, umummehnat madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish;

- o'quvchilar tomonidan bajariladigan, moddiy ne'matlar yaratishga qaratilgan aqliy va jismoniy harakatlar mehnat jarayonidan iborat bo'lib, ularning mehnat qurollari, vositalari va jarayonlari haqidagi bilimlarini hamda ma'lum sohadagi ishlab chiqarish mehnatini va malakalarini egalashlariga, ongli ravishda kasb tanlashga hamda jamiyat va shaxs farovonligi yo'lida mehnat faoliyatiga qo'shilishlariga imkon beruvchi shaxsiy sifat va tafakkurlarini rivojlantirishga qaratilgan Yuqoridagi fikrlardan xulosa qilib, shuni aytish joizki, "Texnologiya" fani vazifalari mazmunan murakkab dialektik bog'liqlikda bo'ladi. Buni tushunish uchun shuni nazarda tutish kerakki, "Texnologiya" fani vazifalari turli darajada qo'yiladi va bayon etilgan ma'lumotlardan ayon bo'ladiki, o'quvchilarni o'qitish, tarbiyalash mashaqqatli ish hisoblanadi. Bunda o'qituvchining eng mashaqqatli ishlaridan biri shuki, u har bir o'quvchining shaxsiy (individual) xususiyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarda barcha o'quvchilarning faolligiga erishishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sanoqulov X.R, Xodieva D.P. Satbaeva “Mehnat va uni o’qitish metodikasi” Darslik .T.;TDPU.2015-yil.
2. Mavlonova R.A, Sanoqulov X.R, Xodiyeva D.P “Mehnat va uni o’qitish metodikasi” O’quv qo’llanma. 2007yil TDPU.
3. Sanaqulov X., Xaydarov M “Boshlang’ich sinflarda qog’ozdan amaliy ishlar” o’quv-metodik qo’llanma .T.;Navruz.2013- yil.
4. I.Mannopova, R.Mavlonova, N.Ibragimova **TEXNOLOGIYA** umumiy o’rta ta’lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik .Toshkent2017
5. <https://www.kanal-o.ru/news/11924>
6. <http://www.econferencezone.org/index.php/ecz/article/view/1665/1539>
7. <https://scholarexpress.net/index.php/wbss/article/view/2430/2095>